

FOTO: MIHAI BALOIANU

Un scriitor ar trebui să câștige din scrisul lui

Odată cu apariția ultimului său volum, "Ochiul căprui al dragostei noastre", Mircea Cărtărescu depășește pragul de o jumătate de milion de exemplare publicate. Unul dintre cei mai apreciați scriitori români contemporani duce o viață împărțită între scris și familie. **DE OANA GRECEA**

Volumul "Orbitor II" a fost premiat la începutul lunii iunie la Berlin. Este cea mai importantă distincție literară internațională a anului. Ce a însemnat asta pentru dvs. și cum a fost primit premiul în țară?

Premiul meu de la Berlin nu a fost mediatizat aproape deloc în România. Nu a interesat prea multă lume. Știrile culturale, în general, nu mai sunt știri. În lumea literară nu a fost nicio discuție despre asta. Dar nici lumea noastră culturală nu mai e ce-a fost. Este o lume disipată și involuată față de ce a fost acum 7, 8 sau 10 ani. Nu mai are un centru, o structură, este plecată în bună parte în internet și cea rămasă pe hârtie e aproape insignifiant. Practic, nu mai există curente, grupuri artistice. Fiecare autor e singur și își găsește singur debușeele. Pentru mine este anormal și foarte trist. Eu am crescut în cenacluri, în cultul prieteniei și al solidarității între autori care gândesc la fel. Astăzi

e foarte greu să mai găsești în lumea culturală structuri coerente.

De când faceți gazetărie și cum vă influențează scrisul?

Fac gazetărie de vreo opt ani, a fost foarte ciudat pentru mine la început. Am scris articole culturale multă vreme, însă când am început să scriu jurnalistică de opinie, mai ales politică, am scris cu mare reticență, chiar repulsie. Am cunoscut în ultimii ani, scriind gazetărie, "lumea reală", România reală, despre care aveam înainte o noțiune fantastică. Acum cred că știu foarte bine pe ce lume trăim și cum stau lucrurile cu adevărat. După părerea mea este un câștig personal, mi-am descoperit o latură de luptător, pe care nu mi-o cunoșteam, căci eu am fost întotdeauna mai contemplativ și mai rezervat. Am descoperit că până și în lumea asta brutală și urâtă sunt lucruri pentru care merită să lupti. Jurnalistica este întotdeauna un sacrificiu pentru un scriitor. Din

punctul de vedere al scrisului creativ, e o calamitate. Îți strică mâna, îți deformează stilul. Totuși, eu cred că acest sacrificiu merită făcut. Cred că pot să fac și jurnalistică la un nivel destul de bun. Scriu la "Evenimentul Zilei" săptămânal și am căpătat, scriind gazetărie, mult respect pentru colegii mei jurnaliști.

Cum vedeți revoluția electronică a cărților?

În general, cultura pe hârtie, dacă lucrurile continuă să meargă așa, probabil că va dispărea într-o generație, sau va deveni o nișă cu fanii ei. Nu doar ziarele, ci și cărțile vor trece în mare parte în format electronic. Se vor citi pe readere. Este un fenomen nou și derutant, pentru că, după McLuhan, mediul este mesajul însuși. Este important pe ce citești acest mesaj: TV, ziar, reader sau tabletă. Mediul modifică de fapt mesajul. Trăim într-o lume virtuală, care va schimba felul de raportare la realitate. Eu citesc

acum adesea pe iPad, am ajuns să fac și lucrul ăsta, deși nu aș fi crezut. Am pe iPad o mică bibliotecă. Sigur că aici pierzi ceea ce nostalgicii regretă întotdeauna: mirosul cărții, textura, paginile îngălbenite. Eu nu sunt însă un adversar al noului fel de citire. Cărțile românești așteaptă la rând, vor trece și ele pe acest format, în timp.

Ce se întâmplă cu tirajele?

În medie, tirajele cărților tind să scadă. La noi, dacă acum 10 ani puteam numi best-seller un roman apărut în 4.000 de exemplare, acum 5 ani numărul s-a redus la 2.000 de exemplare, iar azi tirajul

dezamăgit niciodată. Aceștia vând la o carte chiar și peste 20.000 de exemplare. O cultură ar trebui să trăiască prin numărul mare de oameni care vând și care câștigă din arta sau meseria lor. La noi, dar și în alte părți, se văd doar vârful, ceilalți nu câștigă decât foarte puțin sau nimic din scrisul lor.

Și totuși, despre dumneavoastră se spune că trăiți numai din scris și o faceți decent. Sunt adevărate cifrele care se vehiculează referitor la veniturile obținute?

Din scrisul de literatură am câștigat mai ales în ultimii cinci sau șase ani, și în țară și în

facultate. Un scriitor ar trebui să câștige decent din scrisul lui, dar asta nu e posibil aproape nicăieri. În afară scriitorii totuși, găsesc, e drept, tot mai greu, diverse debușee, în Germania spre exemplu trăiesc din lecturi publice, în SUA trăiesc pe lângă universități, din cursuri de scriere creativă, la noi nu există niciun sistem de acest fel. Chiar și cei care vând mult câștigă, practic, doar vreo 5% din prețul unei cărți, din cauza sistemului absurd de taxe. Puțină lume știe acest lucru. Scriitorul ia cea mai mică parte din prețul cărții sale. În contract de pildă, ai 8% până la 10% din prețul total al unei cărți. Numai că

Cele mai vândute volume

Tiraj
178.040

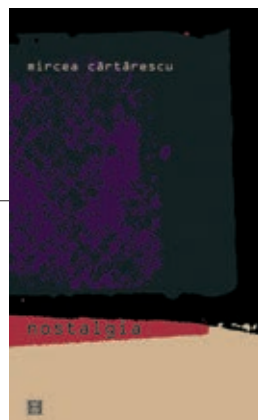
An lansare
2004

Tiraj
35.980

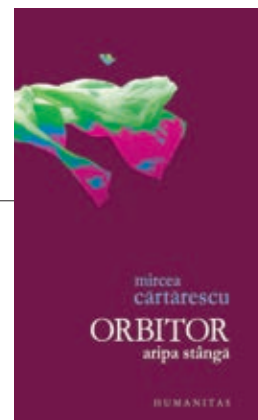
An lansare
2010

Tiraj
35.000

An lansare
1993

Tiraj
31.000

An lansare
1996

mediu pentru un autor român e cam de 1.000 de exemplare. Eu sunt un caz special. Sunt unul dintre autorii care au devenit un "brand", cum se zice azi, alături de Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu, Neagu Djuvara și câțiva alții – oamenii s-au obișnuit să cumpere cărțile autorilor care nu i-au

străinătate, dar nu te poți îmbogăți din scris, și aș zice că nici nu e bine. Important e să ai o relație de încredere cu editura ta, și din acest punct de vedere cu Humanitas am avut mereu relații exemplare. Timp de 20 de ani nu am câștigat nici eu aproape nimic din scris, am trăit din salariul de la

din acești bani aproape jumătate sunt impozitate. În afara granițelor țării e foarte greu de crezut că vei atinge 5.000 sau 10.000 de exemplare vândute ca să mai încasezi și procente din vânzări. Un autor dintr-o cultură mică și puțin cunoscută se alege de obicei doar cu avansul, care poate merge de la

câteva sute la câteva mii de euro pentru o carte publicată, la care ai lucrat câțiva ani. Ca autor român nu prea ești în poziția să negociezi. Eu am început să primesc royalties doar de câțiva ani, de la câteva dintre editurile din afară. În Germania, volumul I din "Orbitor" a depășit 10.000 de exemplare vândute și a avut două ediții. În acest moment, deși am trecut pe un palier superior cu aceste două premii internaționale pe care le-am luat, în Slovenia și Germania, și sunt destul de cunoscut în Europa, cele mai multe venituri îmi vin tot din cărțile din România. Dar pentru un scriitor, și asta trebuie mereu spus, important nu

Aveți vreun proiect în lucru?

Scriu iarăși o carte serioasă, după câțiva ani în care am scris cărți foarte dragi mie, dar pe care nu le consider între scrierile mele cele mai importante, și sunt emoționat și nesigur pe mine. Ca de obicei, fac tot ce pot ca să iasă o carte adevărată, sper ca ea să se dezvolte și să capete forță. Deocamdată am câpătat încredere în ea, sunt la 200 de pagini, la un sfert, adică, și mi se pare că până acum e ce trebuie. Merg pe gheață subțire, trosnește sub fiecare pas al meu, dar încă mă ține. Asta îmi dă încredere să merg mai departe. Scriu pe caiete mari, studentești. Scriu pentru mine însumi, ca și când aș scrie

gent. Era cel pe care am simțit că nu mai pot să-l amân la nesfârșit. Apoi le voi face și pe celalalte, mult mai plăcute pentru mine.

De unde vă vine inspirația, cum vă alegeți subiectele?

Eu sunt în principal autor de jurnal, scriu jurnal de la 17 ani, acolo apar ideile, acolo se și dezvoltă, acolo găsesc și material pentru ele. Un proiect nu este ceva care îți vine deodată, încofătat și împlătoșat, în minte. Este de obicei mai întâi o idee vagă. Dar la un moment dat simți că ideea asta face să vibreze ceva puternic în tine, că duce undeva adânc în tine, așa că merită să mergi pe ea și să o

Tiraj
30.000

An lansare
1994

Tiraj
21.964

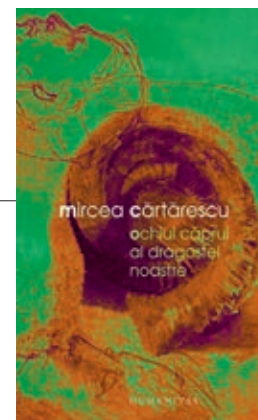
An lansare
2007

Tiraj
20.000

An lansare
2002

Tiraj
11.000

An lansare
2012

Sursa: Editura Humanitas

e succesul comercial, ci reputația de care se bucură. Din acest punct de vedere stau bine, sunt încă în ascensiune. Cărțile mele sunt traduse în cam 20 de limbi și au un real succes mai ales în zona nordică, în Germania, Olanda, Suedia sau Norvegia. În Italia, Spania sau Franța mai am loc pentru creștere.

într-un jurnal. Când mă hotărâsc să încep un proiect, ceea ce este extraordinar de greu pentru mine, scriu constant, pot să scriu aproape 200 de pagini pe an. După ce am terminat "Orbitor" am ezitat timp de patru ani între trei proiecte. Până la urmă l-am ales pe cel mai greu, pentru că era cel mai ur-

dezvolți. Dacă tu, scriind un roman sau un poem, nu descoperi nimic nou despre tine, ai lucrat degeaba. Fiindcă pentru mine scrisul este cunoaștere de sine. Eu scriu ca să mă înțeleg pe mine însumi. Pentru mine în primul rând o carte este drumul până la ea, e un tunel prin propria mea minte. **Biz**